

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ БАЗОВИЙ
ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Розглянуто
на засіданні приймальної комісії
Протокол № 6 від 25.05. 2026 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова приймальної комісії
КЗ «Чернігівський базовий
фаховий медичний коледж»
Чернігівської обласної ради
Микола КОНОПАЦЬКИЙ
25.05.2026 р.

**Програма творчого конкурсу
ліплення (різьблення)**

*на основі базової середньої освіти та
повної загальної середньої освіти*
до КЗ «Чернігівський базовий фаховий медичний коледж»
Чернігівської обласної ради
в 2026 році

**спеціальність І І «Стоматологія»
освітньо-професійна програма
«Стоматологія ортопедична»**

Розглянуто на засіданні циклової комісії
«Зуботехнічних дисциплін»
Протокол № 9 від 21 травня 2026 р.

Чернігів

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітньо-професійна програма «Стоматологія ортопедична» передбачає в практичній діяльності самостійне моделювання зубних і щелепно-лицевих протезів різних індивідуальних форм і розмірів.

Крім того, постійно зростають критерії вимог до естетичного протезування, що вимагає високого художнього виконання при імітації природності конструкцій.

Мета творчого конкурсу – перевірка рівня володіння вступником певними знаннями з геометрії і образотворчого мистецтва, ступеня усвідомлення та осмислення умов творчого завдання і використання засобів для його вирішення.

Програму творчого конкурсу з ліплення (різьблення) для вступників із базовою та повною загальною середньою освітою, що вступають на освітньо-професійну програму «Стоматологія ортопедична», побудовано на основі тісного внутрішнього взаємозв'язку теоретичних основ знань з геометрії та практичних вмінь і навичок ліплення з натури, здобутих під час вивчення дисципліни "Образотворче мистецтво".

Програма охоплює широке коло завдань по виявленню:

- ✓ мануальних здібностей вступників;
- ✓ вмінь систематизовано і цілеспрямовано зорозуміти природу (модель зуба);
- ✓ вмінь відтворювати у виконаній роботі копію зразка у заданих пропорціях

Вступник повинен мати достатній рівень знань з геометрії та мануальних навичок з образотворчого мистецтва.

Вступник повинен знати:

з предмету геометрія:

- ✓ найпростіші геометричні фігури та їх властивості;
- ✓ площі та об'єми фігур;
- ✓ геометричні побудови;
- ✓ початкові відомості стереометрії;
- ✓ паралельність і перпендикулярність прямих і площин;
- ✓ взаєморозміщення прямих, площин, кутів у просторі;

з образотворчого мистецтва:

- ✓ об'ємну побудову різних природних форм ;
- ✓ силует (пропорції природних форм);
- ✓ візерунок, фактура, текстура природних форм і предметів (зв'язок з характером форми);

- ✓ відмінності бачення плоских та об'ємних форм;
- ✓ особливості бачення, розуміння та передачі пропорційного співвідношення форм зразка;
- ✓ візуально розуміти пластику форм зразка;

Вступник повинен вміти:

з предмету геометрія:

- ✓ передавати елементи об'ємних фігур - циліндру, конусу, кулі, піраміди, призми, паралелепіпеду;
- ✓ точно передавати пропорції і габаритні розміри моделі (ширину, глибину, висоту);
- ✓ передавати об'єми тіл та їх поверхні, площі поверхонь;

з образотворчого мистецтва:

- ✓ володіти технікою ліплення об'ємних форм з пластиліну;
- ✓ передавати індивідуальні особливості відповідного зразка;
- ✓ створювати образи на основі природних форм, використовуючи пластичні засоби (ліплення);
- ✓ виявляти пластичними засобами рельєф, фактуру, заглиблений візерунок, тощо.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Робота з ліплення (різьблення) виконується за завданням (зразком), який є 3D-моделлю певного природного зуба людини.

Відтворення форми, рельєфу, фактури об'ємної фігури-зуба проводять за допомогою пластичного матеріалу (пластиліну).

При ліпленні (різьбленні) об'ємної фігури необхідно:

продемонструвати:

- ✓ навички роботи з пластичним матеріалом;
- ✓ уміння підготувати блок до моделювання;
- ✓ навички моделювання зуба за його контурами та оформлення усіх його поверхонь.

відтворити:

- ✓ форму;
- ✓ рельєф;
- ✓ фактуру;
- ✓ пропорції;
- ✓ габаритні розміри;
- ✓ пластичні особливості.

Вступник повинен виконати збільшену копію (співвідношення 5:1) заданого зразка об'ємної фігури зуба.

При ліпленні (різьбленні) моделі зуба за зразком необхідно виконати копію моделі зуба в залежності від його групи:

- ✓ центральний різець верхньої та нижньої щелеп;
- ✓ боковий різець верхньої та нижньої щелеп;
- ✓ ікло верхньої та нижньої щелеп;
- ✓ перший малий кутній зуб верхньої та нижньої щелеп;
- ✓ другий малий кутній зуб верхньої та нижньої щелеп;
- ✓ перший великий кутній зуб верхньої та нижньої щелеп;
- ✓ другий великий кутній зуб верхньої та нижньої щелеп.

3. МАТЕРІАЛИ ТА ІНСТРУМЕНТИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ТВОРЧОГО КОНКУРСУ З ЛІПЛЕННЯ

- ✓ Пластилін 0.5 кг одного кольору (для приготування однотонного пластиліну можна ретельно змішати між собою бруски різних кольорів).
- ✓ Дошка для ліплення (розміром не менша ніж 25x19 см).
- ✓ Моделювальні інструменти (стеки, шпателі).
- ✓ Лінійка.
- ✓ Мірний циркуль.
- ✓ Церата 50x50 см.
- ✓ Серветки.
- ✓ Ємність для води (пластмасовий стакан 200 мл).

4. Критерії оцінювання

Оцінка за шкалою (100-200 балів)	Критерії оцінювання практичних робіт вступників
не склав	Вступник не розрізняє об'єкт вивчення, володіє низькими мануальними навичками роботи, відтворює тільки окремі елементи моделі зуба. Не збережені пропорція та об'єм відтворюваної композиції, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 50 %. Робота виконана неохайно і повністю не відтворює характерні особливості об'єму натури.
не склав	Вступник розрізняє об'єкт вивчення і відтворює незначну частину деталей моделі зуба, має нечіткі уявлення стосовно пропорції та об'єму відтворюваної композиції, не передає характерні особливості об'єму натури, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 35 %. Робота виконана неохайно і повністю не відтворює характерні особливості об'єму натури.
не склав	Вступник відтворив менше половини навчального композиційного завдання. Відтворені елементи рельєфного зображення моделі зуба є нечіткими Пропорція та об'єм відтвореного завдання передані неправильно, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 30%. Елементи поверхні зображення тільки частково відтворені відповідно до зразка. Робота виконана неохайно і повністю не відтворює характерні особливості об'єму натури.
не склав	Вступник відтворив близько половини навчального композиційного завдання, має незадовільні мануальні навички роботи. Відтворені елементи рельєфу зуба є нечіткими, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 25 %. Завдання виконано неохайно, із розмитими контурами моделі. Дрібні деталі об'єкта не відтворені. Загальний вигляд виконаної роботи неестетичний.
не склав	Вступник відтворив більше половини поставленого завдання, має незадовільні мануальні навички роботи. Відтворені основні деталі рельєфу моделі зуба. Пропорція та об'єм виконаної роботи передані неправильно, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 20 % Дрібні деталі об'єкта не передані. Загальний вигляд роботи є неохайним, частково із розмитими контурами загального вигляду моделі.

100 - 110	Вступник, в основному, відтворив поставлене перед ним завдання, має задовільні мануальні навички роботи. Відтворення деталей рельєфу моделі зуба не є чітким. Пропорція та об'єм виконаної роботи, відповідно до зразка, передані неправильно, масштаб моделі відрізняється від заданого не більше, ніж на 15 %. Дрібні деталі відображені не в повному об'ємі, а частково. Загальний вигляд роботи потребує більш естетичного вигляду. Сам рельєф моделі має частково розмитий контур.
111- 120	Вступник, в цілому, відтворив поставлене перед ним завдання. Основні елементи рельєфного зображення відобразив правильно. Дрібні деталі відмоделював нечітко і не в повному об'ємі. Пропорції та об'єм зразка передав частково, масштаб моделі відрізняється від заданого більше, ніж на 10 %, а дрібних деталей - до 15%. Загальний вигляд відтвореного завдання має задовільний естетичний.
121-140	Вступник, в цілому, відтворив поставлене перед ним завдання. Основні елементи рельєфного зображення моделі зуба відобразив правильно, із пропорційним перенесенням лінійних та об'ємних розмірів зразка, масштаб моделі відрізняється від заданого не більше, ніж на 5 %. Дрібні деталі об'єкта передав не в повному обсязі і є не зовсім чіткими, їх масштаб відрізняється від заданого до 10%. Загальний вигляд відтвореного завдання має задовільний естетичний вигляд.
141-160	Вступник повністю відтворив поставлене перед ним завдання. Основні елементи рельєфного зображення моделі зуба відобразив правильно, з незначними порушеннями рельєфу зразка. Масштаб моделі відрізняється від заданого не більше, ніж на 2 %. Дрібні деталі об'єкта відобразив не в повному обсязі, із нечіткими контурами, масштаб моделі дрібних деталей рельєфу відрізняються від заданого не більше, ніж на 5 %. Загальний вигляд відтвореного зразка має добрий естетичний вигляд.
161-180	Вступник повністю відтворив усі параметри заданого зразка. Добре орієнтується в поставленому перед ним завданні. Чітко передав пропорції та об'єм рельєфного зображення моделі зуба і фактури, яку має рельєф на моделі. Мають місце незначні порушення пластики у відтворенні основних та дрібних деталей зразка, Пропорції та об'єм перенесені вірно, а дрібні деталі рельєфу відрізняються від заданого не більше, ніж на 5%. Загальний вигляд відтвореної моделі має добрий естетичний вигляд.

181-190	<p>Вступник аргументовано і в повному обсязі використав свої знання і навички з ліплення (різьблення) для відтворення завдання. Чітко передав пропорції та об'єм рельєфного зображення моделі зуба, а також фактури, яку має рельєф на моделі. Дрібні елементи рельєфу відобразив правильно, але із незначними порушеннями пластики, масштаб моделі і дрібних деталей рельєфу відрізняється від заданого не більше, ніж на 2 %. Критично і аргументовано підходить до оцінки виконаної ним роботи. Здатний провести аналіз помилок, які можуть привести до порушення композиції під час ліплення(різьблення). Загальний вид відтвореного завдання має високий естетичний вигляд</p>
191-200	<p>Вступник виявив неординарні творчі здібності у виконанні завдання, яке поставлене перед ним. Аргументовано і системно виконав поставлене перед ним завдання Повністю передав пропорції та об'єм (ширина, глибина, висота, передача габаритних розмірів) об'єкта ліплення(різьблення). Точно передав пластику та рельєф моделі зуба. Чітко відтворив дрібні деталі із високим естетичним виглядом об'єкта.</p>

ЛІТЕРАТУРА

1. Ликова І.О. Ліплення із пластиліну. Серія: Крок за кроком. Комашки на лузі.- Видавництво «Карапуз-Дидактика», 2007.-20 с.
2. Ликова І.О. Ліплення із пластиліну. Серія: Крок за кроком. Хто гуляє у дворі.- Видавництво «Карапуз-Дидактика», 2007.-20 с.
3. Ликова І.О. Ліплення із пластиліну. Серія: Крок за кроком. Наші іграшки .- Видавництво «Карапуз-Дидактика», 2008.-18 с.
4. Ликова І.О. Ліплення із пластиліну. Серія: Крок за кроком. Казка.- Видавництво «Карапуз-Дидактика», 2007.-20 с.
5. Ліплення із пластиліну. Серія: Крок за кроком. Пластилінові фігурки тварин.- Донецьк .: «Видавництво Скіф », 2010 .- 64 с.:іл.
6. О. Погребний (директор видавництва), колектив авторів. Чарівний пластилін .Серія: Академія дошкільнят.Видавництво: Махаон-Україна, 2012.- 92 с.
7. Орен Роні. Секрети пластиліну. Серія: Академія дошкільнят. Видавництво: Махаон-Україна, 2012.- 92 с.
8. Діденко Наталія. Казковий пластилін. ТОВ «Країна мрій», 2012.-64 с.
9. Бевз Г.П. та ін. Геометрія: Підручник для 7 класу загальноосвітн. навч. закладів / Г.П.Бевз, В.Г.Бевз, Н.Г.Владімірова.-К.: Вежа, 2008.- 208 с.:іл..
- 10.Бевз Г.П. та ін. Геометрія: Підручник для 8 класу загальноосвітн. навч. закладів / Г.П. Бевз, В.Г. Бевз, Н.Г. Владімірова.-К.: Вежа, 2008.- 256 с.:іл..
- 11.Бевз Г.П. та ін. Геометрія: Підручник для 7 - 9 класів загальноосвітн.навч.закладів / Г.П.Бевз, В.Г.Бевз, Н.Г.Владімірова.-К.: Вежа, 2001.-271 с.
- 12.Істер О.С. Геометрія: Підручник для 7 класу загальноосвітн. навч. закладів.- К.: Освіта, 2007.-159 с.
13. Апостолова Г.В. Геометрія: 8 клас: Підручник для загальноосвітн. навч. закладів: академічний рівень, профільний рівень.-Генеза, 2011.- 304 с.
- 14.Рожко М.М., Неспрядько В.П., Михайленко Т.М. та ін..Зубопротезна техніка.- К.; Книга плюс, 2006.-С.31-44.
- 15.Ортопедична стоматологія: підручник/М.М.Рожко, В.П.Неспрядько, І.В.Палійчук та ін. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». 2020.
- 16.Моделювання анатомічної форми зубів. Петр Філіс, Тетяна Банних, А.М.Бібік, С.Б.Костенко. Медицина. 2025.